Undervisning

Digitale overgrep og seksualitet på nettet

= Video

= Aktivitet

= Lærerveiledning (mulig det også bør inneholde en «vær oppmerksom» på reaksjon/utsagn»

1. Ønske velkommen Hilse på hver elev: Ta i hånda, gi navnelapp, sikre blikkontakt, si navnet til hver elev og ønske god morgen. Gi opplevelse av å bli sett. Kort repetisjon fra forrige time. «Hva husker dere…?» Ta imot eventuelle spørsmål. Postkassen: Ta imot spørsmål og minn om bruken av den.	
2. Digitale seksuelle overgrep Se video – Politiet forklarer Underviser trenger ikke utdype noe på dette tidspunkt, men still spørsmål som elevene kan reflektere rundt. - Hva er et digitalt overgrep eller uønsket seksuell oppmerksomhet online?? - Hvordan kan digitale overgrep foregå? - Hvilke konsekvenser tenker dere slike overgrep kan få?	
3. Voksne som ønsker kontakt med barn Se video - Mia forklarer	
4. Når fremmede eller kjente spør om nakenbilder Still spørsmål og la elevene svare. - Hva er sosiale medier? - Hva bruker man sosiale medier til? - Er det forskjell på bruken av sosiale medier hos barn, ungdom og voksne? Forklar at det vi skal snakke om i denne timen gjelder alle, både unge og gamle, når man er på nett. Er dette noe dere har opplevd? - 32% av barn mellom 9 og 17 har opplevd å få seksuelle meldinger - *24% av barn mellom 9-17 har møtt noen de har blitt kjent med på nett.* *(Tilgang, bruk, risiko og muligheter. Norske barn på Internett. Elisabeth Staksrud, Kjartan Ólafsson)* Kort stollek Er de enig i påstanden, reiser de seg og bytter stol med en annen som reiste seg. Er de uenige blir de sittende. Dersom det kun en elev som reiser seg, så bytter elev stol med underviseren som ikke leser opp påstandene. • «Det er greit å ha sosiale medier før man er 13 år» • «Det er greit å utestenge de som ikke har sosiale medier i klassen» • «Man blir lei seg av det man ser på nettet» • «Det er greit å spre bilder og videoer av klassekamerater som gjør noe dumt på nett» • «Voksne kan ta og dele bilder av barn så mye de vil» Spørsmål i etterkant: - Var det noen påstander dere var i usikker på? - Hvorfor tror dere vi spurte om disse spørsmålene Dersom det var noen påstander hvor klassen var uenig, utfordre elevene til å utdype hva de mener (se an situasjon og kontekst).	
5. Grooming Det kan være spennende å snakke med fremmede om sex på nettet! Du kan føle seg spesiell og det er godt å høre at man er fin og deilig. Du kan nesten bli litt forelsket. Dette kan være noe som kalles for grooming. Grooming er en form for manipulasjon der en voksen sier og gjør ting for at du skal føle deg helt spesiell, og på den måte bygge tillitt. Ofte er den du chatter med veldig snill og forståelsesfull. Det kan dermed være fristende å sende et nakenbilde	

eller en frekk video til noen som liker deg, men ofte resulterer dette i trusler om hva som skjer om du ikke sender flere bilder/videoer – truslene kan også gjelde å ha sex med den du chatter med. Bilder og videoer kan lagres og brukes for å true deg til å sende mer seksuelt innhold. Alt du sender vil den som groomer kunne bruke mot deg og på den måte prøve å kontrollere deg. Husk at den som groomer gjør noe ulovlig, og personen vet det.	
6. Vet du hvem du snakker med? *Grooming - Vær oppmerksom når en fremmed på nett:* - Ønsker å være venn/kjæreste på nettet. - Går over til andre plattformer, der programmer kan redigere stemmen/bruke filter. - Skype, Messenger, Snap etc. Det kan være ulike grunner til at de ønsker dette, men dette kan være et signal man være obs på. - Snakker om sex eller kropp, og ønsker å se bilder av deg - Bruker ekkelt språk og stiller grove og private spørsmål. - Bes om nakenbilder eller at du filmer seg selv. - Maser om sexprat.	
7. Hva er porno? Å bruke nettet for å lete etter informasjon om sex, kropp og pubertet kan være til stor nytte. Porno derimot er skuespill og kan gi et feil bilde på hvordan sex mellom to personer bør være. Porno har ofte et svært dårlig kvinnesyn, hvor kvinner er underdanige og «liker» å bli kalt stygge ting eller behandlet dårlig. Mange påvirkes gjennom porno til å snakke stygt om kvinner og se på dem som mindreverdige.	
8. Nakenbilde? Å dele intime bilder med en du er forelsket i, er spennende og kan skape nærhet. Også voksne gjør det. Seksualitet er og skal være naturlig. I noen tilfeller skjer det uønskede ting og bildet havner i feil hender. Det kan oppleves som svært krenkende hvis noen misbruker tilliten og sprer nakenbildet du sendte videre. Er det noe du kan gjøre for å sende nudes på en «tryggere måte»? - Ikke send nakenbilder der du har med ansiktet ditt - Ikke send nakenbilder der navnet ditt fremkommer - Hvis du kan unngå det, ikke send nakenbilder med gjenkjennbare merker som tatoveringer, osv. Utsatt for seksuell utpressing på nett? - Det beste er å deaktivere profilen for en ukes tid eller du kan gjøre den privat. Om utpresser ikke kan kontakte deg, så har dette ofte en god effekt.	
9. Hva er greit, og ikke greit? I utgangspunktet er alle seksualiserte bilder av barn under 18 år ulovlige. Lovbestemmelsen i straffeloven § 311 er imidlertid laget for å beskytte den mindreårige, og du vil derfor normalt ikke bli straffet for å ta nakenbilder av deg selv. Tilfeller der det kan være ulovlig å sende nakenbilder av seg selv: Mottaker må ha uttrykt et ønske om å ville ha slikt bilde. Uten samtykke går det under straffeloven §298 «seksuelt krenkende atferd». (kan sammenlignes med blotting). 13% av barn og unge (13-18 år) har i løpet av det siste året sendt nakenbilder (politiet.no). Husk at når et bilde er sendt, så har du mistet kontrollen på det. Et bilde som kommer på avveie, kan aldri slettes helt. Det finnes ingen garanti for at mottaker ikke lagrer eller deler bildet videre. Selv om det kan være fristende å sende et nakenbilde til kjæresten, så er det ikke sikkert dere er kjærester for alltid. Tenk dere derfor godt om før dere eventuelt sender et nakenbilde av dere selv. Eksempel: Nora Mørck? • *Selv om det i en del tilfeller ikke er straffbart for deg å sende nakenbilder av deg selv til kjæresten din, er det viktig å tenke på at det kan være straffbart for kjæresten din å ha nakenbilder av deg.* • *Det er i utgangspunktet ulovlig å ha nakenbilder av barn under 18 år. Dette er fordi nakenbilder av barn under regnes som «fremstillinger som seksualiserer barn» etter*	

straffeloven § 311.

- *Det er ikke lov å vise fram eller videresende nakenbilder av barn under 18 år. Dersom du er over 15 år og du har vist fram eller videresendt slike bilder, så kan du som utgangspunktet straffes for det. Dette gjelder uavhengig av om du sendte bildene for å være morsom, for å erte, mobbe eller om det er andre grunner.*
- *Det er ikke lov for noen å sende deg slike bilder uten at du vil ha det. Det kan være straffbart etter flere bestemmelser i straffeloven.*
- *Dersom bildene viser noen under 18 år, regnes det som å dele seksualiserte bilder av barn, noe som er straffbart etter straffeloven § 311.*
- *Hvis du er under 16 år kan det regnes som seksuelt krenkende atferd overfor deg, noe som er straffbart etter straffeloven § 305.*
- *Er du over 16 år, og du ikke har bedt om slike bilder, så kan det regnes som seksuelt krenkende atferd overfor noen som ikke har samtykket til det, etter straffeloven § 298.*
- *I noen tilfeller kan det også regnes som skremmende eller plagsom atferd, og være straffbart etter straffeloven § 266.*
- *Får du slike bilder så si ifra til en voksen som kan hjelpe deg, eller til politiet.*

10. Er det noen forskjell på nakenbilder og porno egentlig?

Spør elevene om «Er det noe forskjell på nakenbilder og porno?»
Få frem at det er forskjell på nakenbilder spredt uten samtykke og porno.
Samtykke er like viktig på nett som IRL. Også når du sender bilder er samtykke viktig. Har du ikke fått samtykke, så er det blotting.
Vi forstår at det kan være spennende å få bilder eller videoer fra noen du liker. Vi forstår at hormoner løper løpsk, ønske om bekreftelse og flørting er en del det å være ungdom. Alt vi sier er vær forsiktig, tenkt deg godt om og vit hva som er lov og ikke.

11. Oppgave til elevene

La elevene stille spørsmål
Sjekk evt. ut hva de har lært med spørsmål som:

- Husker dere oppgaven fra sist time?
- Fant du noen du tenker du kan snakke med om det skjer noe?
- Hva tenker dere om falske profiler?
- Tror dere dere klarer å avsløre en falsk profil om dere ser en?
- Vet du hva du skal gjøre om noen ber om nakenbilder på nett?
- Vet du hva du skal gjøre om du blir utsatt for et digitalt overgrep?
- Vet du hvordan du kan sette dine grenser både IRL(in real life) og på nett?
- Hva er forskjellen på et nakenbilde og porno?

12. Hva kan du gjøre om du opplever vanskelige situasjoner på nett?

Sørg for at du har god oversikt på linkene og innholdet, disse må oppdateres ved behov.

- **korspahalsen.no**: På Kors på halsens kan du prate eller chatte med voksne som er frivillige i Røde Kors. De hører på det du har å si, og hjelper deg om du vil. Tjenesten er anonym og gratis.
- **snakkommobbing.no**: En nasjonal chattjeneste drevet av Blå kors for barn og unge mellom 9 og 19 år.
- **sexogsamfunn.no**: På Sex og samfunns chat kan du ta opp spørsmål som omhandler sex, seksualitet og seksuell helse.
- **ung.no**: På ung.no får du blant annet svar på spørsmål om kropp, sex og seksuelle overgrep. Nettstedet er offentlig (drevet av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet) og inneholder anonym og kvalitetssikret informasjon rettet mot ungdom.
- **ungdomstelefonen.no**: Dette er Skeiv ungdoms hjelpetelefon, hvor ungdom kan få svar på spørsmål om seksualitet, kjønn og identitet. Tjenesten tilbys på

telefon, chat og melding. • **Alarmtelefon for barn og unge** 116 111: Hit kan du ringe om du blir utsatt for ulike former for omsorgssvikt, eller som har behov for bistand på grunn av egen risikoatferd skal kunne henvende seg.	